

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Čj.: 122 184/99-11086
Signatura: bl1cs101

Oblastní pracoviště č.12, Brno
Okresní pracoviště: Blansko

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Škola:	Základní škola Blansko, Dvorská 26
Identifikátor ředitelství:	600 106 161
Ředitelka školy:	Mgr. Jana Janáková
Zřizovatel:	Město Blansko, náměstí Svobody 3/32, 678 24 Blansko
Příslušný školský úřad:	ŠÚ Blansko, Poříčí 18, 678 01 Blansko
Termín inspekce:	15. a 16. března 1999
Inspektoři:	Mgr. Eva Šefránková - vedoucí týmu PaedDr. Jitka Měřinská Ing. Lubomír Hložek
Předmět inspekce:	Posouzení činnosti školy ve vybraných částech dle § 18 odst. 3, 4 zákona č. 564/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Podmínky a průběh vzdělávání
Označení dokladů a ostatních materiálů, o které se zjištění opírá:	Rozhodnutí o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení č.j. zařZŠ2-14/A1-98 ze dne 11. 1. 1999, vzdělávací program "Základní škola" č.j. 16 847/96-2, , výroční zpráva o činnosti školy za šk. rok 1997/98, výroční zpráva o hospodaření školy za rok 1998, časově tematické plány, sešity žáků, deníčky žáků, žákovské knížky vybraných žáků, prověrky žáků, rozvrhy hodin, třídní knihy hospitovaných tříd, řád školy, záznamy o práci v nepovinných předmětech, dokumentace žáků s vývojovými poruchami učení a chování.

ZJIŠTĚNÉ SKUTEČNOSTI A JEJICH HODNOCENÍ

Základní škola je příspěvkovou organizací. Má 24 tříd s 539 zapsanými žáky. Součástí školy je školní družina a školní jídelna.

1 Hodnocení materiálně technických podmínek výchovně vzdělávací činnosti

Základní škola má vzhledem k realizovanému vzdělávacímu programu odpovídající prostorové podmínky. Ve starší části budovy (z roku 1964) jsou umístěny třídy pátého ročníku a třídy druhého stupně, v novější části budovy (přístavba z roku 1989) se nacházejí třídy 1. – 4. ročníku. Třídy jsou vybaveny běžným školním nábytkem, který ve většině

případů respektoval antropometrické požadavky žáků. V návaznosti na finanční možnosti plánuje vedení školy postupnou obměnu stávajícího vybavení, neboť většina školních lavic, židlí a dalšího vybavení tříd nese stopy delšího užívání. V současné době probíhá rekonstrukce osvětlení v jednotlivých třídách. Výměna stávajícího nevyhovujícího osvětlení za nové zářivkové se realizuje postupně a za pomoci sponzorů.

První stupeň je průměrně vybaven pomůckami. Vestavěné skříně ve třídách jsou využívány jako sklad učebnic nebo učebních pomůcek. Pro výuku odborných předmětů slouží učebna výpočetní techniky (jedenáct počítačů zapojených do sítě s možností projekce na obrazovku TV, dvě tiskárny). Učebna pro psaní na stroji je vybavena mechanickými psacími stroji umístěnými v oddělených boxech s vhodně voleným pomocným zařízením pro uložení opisovaného textu. Výuka fyziky, chemie, hudební výchovy, výtvarné výchovy a výuka jazyků probíhá v příslušných odborných učebnách. Odborná učebna hudební výchovy je vybavena potřebnou audiotechnikou, hudebními nástroji i obrazovými materiály, ovšem výzdoba učebny zatím postrádá potřebnou estetickou úroveň a didaktickou využitelnost. Kabinety českého jazyka a dějepisu obsahují základní pomůcky; při výuce dějepisu je znatelný nedostatek historických map - zejména k období středověku. Škola disponuje běžným fondem školních učebnic a převážně staršími učebními pomůckami. Žákovská knihovna je nefunkční, neboť má zastaralý knižní fond. Žáci využívají možnosti navštěvovat novou městskou knihovnu. Knihy žakovské knihovny jsou využívány jednotlivými učiteli spíše jako pomůcky pro vlastní vyučování.

Školní kuchyně a jídelna mají běžné vybavení, které kapacitně odpovídá počtu stravovaných osob.

Materiálně technické podmínky výchovně vzdělávací činnosti vzhledem ke sledovaným oblastem jsou na průměrné úrovni.

2 Hodnocení psychohygienických podmínek

Sled vyučovacích hodin a délka přestávek respektují psychohygienické a didaktické zásady. Rozvrh hodin je sestaven s ohledem na plynulý chod školy, ovšem z části nekoresponduje s požadavky odst. (3) § 9 vyhlášky MŠMT ČR č. 291/1991 Sb. o základní škole. Při dělení výuce se v některých případech stává, že polovině nebo určité části třídy vzniká blok sedmi vyučovacích hodin v jednom sledu takto: v pondělí třída VII.A, VII.C, VIII.A, IX.B; v úterý třída VIII.A; ve středu třída VIII.A; ve čtvrtek třída VII.A, v pátek třída VIII.C (viz. protokol). S vedením školy byla tato nesrovnalost prohovořena. Administrativní nedostatky v rozvrhu hodin prvního stupně byly odstraněny v průběhu inspekce.

V učebnách je opotřebovaný, často i poškozený nábytek. Parketové podlahy tříd (na mnoha místech vydrolené) jsou příčinou zvýšené prašnosti. Estetická i didaktická úroveň výzdoby a úpravy tříd je nižší. Tepelné podmínky jsou velmi dobré, čistota tříd je průměrná. Strohé a neosobní prostředí jídelny nevytváří podněty pro správné návyky stolování a společenského chování žáků.

Pitný režim je na škole zajištěn. Po dohodě s rodiči je jednak akceptováno osobní řešení, jednak mají žáci možnost zakoupit si nápoje ve školním bufetu.

Psychohygienické podmínky jsou hodnoceny jako spíše podprůměrné.

3 Hodnocení personálních podmínek

Na prvním stupni vyučují kvalifikovaní pedagogové s výjimkou jedné vyučující, která si v současné době dálkovým studiem doplňuje odpovídající kvalifikaci. Hudební výchova v pátém ročníku je vyučována bez odborné způsobilosti vychovatelkou školní družiny. Vedení školy tak řeší zástup za mateřskou dovolenou. Celkově je na prvním stupni z 263 hodin 81,4 % hodin vyučováno učiteli s odbornou a pedagogickou způsobilostí.

Na druhém stupni výuku v českém jazyku, matematice, fyzice a hudební výchově zajišťují učitelé s odpovídající odbornou a pedagogickou způsobilostí. Ve výuce dějepisu jsou z celkového počtu 23 hodin pouze 2 vyučovány bez odborné způsobilosti.

Personální podmínky školy hodnotíme jako spíše nadprůměrné.

4 Péče o další vzdělávání a odborný růst pedagogických pracovníků

Vedení školy podporuje další vzdělávání učitelů a v rámci možností pro ně vytváří podmínky. Další vzdělávání učitelů není dlouhodobě plánováno, probíhá na základě zájmu a profesní orientace jednotlivých učitelů. Prioritou vzdělávání je oblast jazyků. Jedna učitelka dálkově studuje PF MU. Učitelé dále navštěvují semináře a kurzy pořádané ŠÚ Blansko a ČČK dle průběžné nabídky měsíčníku "Služba škole". Získané poznatky přenášejí do školy. Větší část nákladů, spojených s dalším vzděláváním učitelů, pokryjí prostředky poskytované ŠÚ Blansko. Další část nákladů je doplňována finančními prostředky z rezervního fondu školy.

Pedagogický sbor v poslední době není zcela stabilizován, ředitelka školy o jeho stabilizaci usiluje.

Péče o další vzdělávání učitelů je spíše nadprůměrná.

5 Plnění učebních osnov

Výuka ve školním roce 1998/99 se realizuje dle osnov vzdělávacího programu Základní škola č.j. 16 847/96-2. Obsah probraného učiva hospitovaných předmětů odpovídal v době inspekce požadavkům osnov.

Pro individuální rozvoj schopností a zájmů žáků nabízí škola zájmové kroužky např. matematika, cvičení z matematiky, cvičení z českého jazyka, konverzace v jazyce anglickém, kroužek historický, přírodovědný, výtvarný, zdravotní, sportovní, volejbal, gymnastika, konverzace v německém jazyce, šachy, dovedné ruce a kroužek informatiky. Dále se pokračuje v systému dyslektických kroužků pro žáky s dysfunkcemi, je rozšířená nabídka o kroužky logopedické. O vedení a průběhu kroužků jsou vedeny písemné záznamy.

Nabídka činností pro individuální rozvoj žáků je velmi dobrá. Schválené učební dokumenty jsou plněny.

6 Hodnocení z hlediska kvality vyučování

V rámci orientačního inspekčního vstupu postihovalo hodnocení z hlediska kvality vyučování okamžitý stav školy.

Ve třídách prvního stupně byl hospitován předmět český jazyk.

Český jazyk

V českém jazyce byly stanovené cíle hodin splněny. V některých hodinách nebyl cíl výuky žákům sdělen. Organizace výuky většiny vyučovacích hodin byla standardní. Použité metody převážně opakovací a procvičovací byly přiměřené věku dětí, postrádaly však pestrost a častější střídání, což vedlo k monotónnosti vyučování. Nízká podnětnost prostředí vzhledem k obsahu vzdělávací činnosti spolu s ojedinelým využitím pomůcek se celkově odrazila v malé názornosti výuky. Žáci plnili pokyny učitelů a ne všichni se aktivně do výuky zapojili. Měli menší prostor pro vlastní aktivitu a tvořivost. Ve většině tříd převládaly verbální aktivity učitelek a rutinní činnosti, čímž se snižovala efektivita výuky. Učitelky ve většině tříd pracovaly s žáky frontálně, kladly na ně průměrné nároky, tempo výuky bylo v některých třídách pomalejší. Žáci mluvnické učivo poměrně dobře zvládali ústně, problémy jim činila aplikace poznatků v praxi, která se projevila ve vyšších ročnících prvního stupně značnou četností chyb především v diktátech a v pravopisných cvičeních. Ve dvou třídách probíhala výuka odlišným způsobem. Učitelky učivo diferencovaly vzhledem ke schopnostem a možnostem jednotlivých žáků. Zadaná samostatná práce v těchto třídách byla promyšlená, se zpětnou vazbou. Žáci pracovali aktivně a s chutí. Ve všech třídách kladli učitelky důraz na rozvoj čtenářských dovedností. Většina žáků četla text se správnou intonací a s porozuměním, v jedné třídě se objevil efektivní způsob zjištění porozumění čtenému textu.

Znalosti žáků byly ve všech třídách hodnoceny známkami. Pozorování v jednotlivých hodinách prokázalo, že hodnotící pohled jednotlivých učitelů na výkony žáků není na škole zcela sjednocen (např. známkování diktátů). Průměrná je úprava sešitů a úhlednost písma žáků. Vyjadřovací a komunikační schopnosti žáků byly v jednotlivých hodinách až na výjimky průměrné, žáci pracovali většinou dle pokynů učitelů. Chyběla možnost výběru úkolu a diferenciaci podle schopností žáků. Relaxační a pohybové chvílky se objevovaly ojedinelé. Přesto, že učitelky se na výuku připravovaly, převažovaly standardní hodiny se stereotypními postupy a klasickou stavbou hodiny.

Sledované hodiny měly různou úroveň výuky - od spíše nadprůměrné až po spíše podprůměrnou.

Celkově je kvalita výuky českého jazyka na průměrné úrovni.

Na druhém stupni byly hospitovány předměty český jazyk, matematika, fyzika, dějepis a hudební výchova.

Český jazyk

Kvalita výuky vykazuje rozdílnosti v závislosti na erudici jednotlivých vyučujících. V hospitovaných vyučovacích hodinách bylo možno zaznamenat postupy s metodicky promyšlenou strukturou, kdy jednotlivé didaktické kroky byly důmyslně provázány a usnadňovaly žákům cestu k pochopení učiva, avšak také se vyskytovaly postupy

vyznačující se rutinou a zafixovanými stereotypy bez tvůrčí invence a nápaditosti ze strany pedagoga, kdy se při objasňování nového učiva postupovalo “zkusmo” bez zdůraznění logických vazeb. Péče o kulturu jazykových projevů žáků byla rovněž značně rozdílná. Při vyučovacích hodinách nebyla dostatečně zratelná snaha vyučujících naučit žáky převážnou část učební látky přímo ve škole. K procvičování učiva byly zadávány časté domácí úkoly. V závěru vyučovací hodiny většinou chybělo shrnutí a zopakování nového učiva. Při hospitovaných hodinách se při probírání mluvnického učiva nepracovalo s názornými pomůckami (např. přehledné mluvnické tabule) ani s jazykovými příručkami (např. Stručná mluvnice česká, Pravidla českého pravopisu), ačkoliv by to odpovídalo charakteru probíraného učiva. Diferenciace v přístupech k jednotlivým žákům se neprojevila; převládala frontální výuka.

Kvalita vyučování v předmětu jazyk český se jeví v závislosti na způsobech práce jednotlivých učitelů jako značně rozdílná.

V předmětu český jazyk hodnotíme celkovou úroveň kvality výuky jako spíše podprůměrnou.

Matematika

Cíle vyučovacích hodin byly stanoveny v souladu s obsahem vyučovacích jednotek. Výuka probíhala převážně v kmenových třídách, jejichž prostředí bylo jen málo motivační. Ne všichni vyučující kladli důraz na logické myšlení žáků, jejich orientaci při práci na tabuli i odpovídající grafickou a obsahovou úroveň zápisu do pracovních sešitů. Převážně většině vyučujících se podařilo udržet pozornost žáků u aktuální činnosti po celou dobu vyučovací hodiny. Vyskytly se však i případy roztěkanosti a výrazně snížené pozornosti žáků, která byla učiteli tolerována. Při výuce bylo při řešení příkladů využíváno učebnic, tabulek a kalkulátorů, při demonstraci učiva byly využity v menším rozsahu i názorné pomůcky. Kontrolu vědomostí si vyučující ověřovali písemným i průběžným ústním opakováním. Vedle dobře vedených zápisů do pracovních sešitů převážně většiny žáků kontrastovaly nepřehledné až nečitelné zápisy žáků při řešení příkladů na tabuli. Pracovní tempo bylo ve většině případů přizpůsobeno i slabším žákům.

Výuka matematiky ve sledovaném vzorku hodin se pohybovala od nadprůměru až po spíše podprůměr.

Kvalita výuky matematiky má průměrnou úroveň.

Fyzika

Ve většině vyučovacích hodin byla stanovena teoretická témata v souladu s osnovami. Stanovené cíle podařilo naplnit i když v různé kvalitě. Příčinou byla jednak častá snížená pozornost až vyrušování žáků, na straně druhé verbální a monotónní výukový systém, neuplatnění diferencovaného přístupu učitele při vlastním výkladu a následně při procvičování učiva vůči žákům slabším, popřípadě žákům s poruchami učení. Jedna z vyučovacích hodin měla ryze demonstrační charakter, probíhala v odborné učebně s využitím odpovídajících učebních pomůcek. Z průběhu hodiny a z reakce žáků bylo zřejmé, že jde o méně častý způsob výuky. Velká většina žáků v hospitovaných hodinách měla dobře vedený poznámkový sešit, měla odpovídající učebnice, tabulky aj. pomůcky. Četnost známek v žákovských knížkách za první pololetí je odpovídající. Znalosti žáků dříve získané a schopnost jejich aplikace jsou jen průměrné, žáci mají slabší slovní zásobu.

Kvalitu hospitovaných hodin fyziky hodnotíme jako spíše podprůměrnou.

Dějepis

Při výuce uplatňovali učitelé svou schopnost odborného vhledu do problematiky dějepisného učiva a svou tvůrčí invenci při metodických postupech. Učivo bylo pojímáno jak ve vztazích časových a kauzálních, tak i ve vztazích geografických. Účinně se pracovalo s učebnicí i s doplňujícími materiály. Zápisy v sešitech jsou vedeny systematicky a přehledně. Žákům byly zadávány diferencované úkoly. Žáci prokazovali dobrou úroveň svých znalostí. Účinně bylo používáno paralelního výkladu nového učiva se zápisem učiva a s výsledky samostatné práce žáků. Způsob vysvětlování nových pojmů byl důmyslný a usnadňoval žákům pochopení nového učiva. Méně byla při výuce zastoupena práce s nástěnnou historickou mapou, což souvisí s neúplnou vybaveností dějepisného kabinetu.

Kvalita vyučování v předmětu dějepis je na úrovni spíše nadprůměrné.

Hudební výchova

V hospitovaných vyučovacích hodinách podávaly obě vyučující velmi dobrý vokální i instrumentální výkon, který posloužil žákům jako kvalitní příklad při nácviu písní. Při výuce bez odborné a pedagogické způsobilosti byla i přes svědomitou přípravu vyučovací hodiny znatelná absence odbornosti. V odborně vedených hodinách hudební výchovy se projevovala přes zasvěcený vhled do problematiky probíraného učiva jistá metodická nedůslednost a menší vynalézavost ze strany vyučující. Při hospitovaných hodinách neprojevovali žáci výraznější zájem o předmět ani neprokazovali upevněné návyky dokladující jejich pozitivní vztah k hudbě samotné.

Kvalita vyučování v předmětu hudební výchova je na úrovni spíše podprůměrné.

Další zjištění:

Dopravní výchova

Dopravní výchova se realizuje v příslušných předmětech v rámci plnění osnov zvoleného vzdělávacího programu. Žáci třetích a čtvrtých ročníků absolvovali výukový blok na dopravním hřišti v jízdě na kolech, pořádaný Krajským dopravním střediskem. Pravidelně se účastní celorepublikových vyhlašovaných soutěží. V rámci školní družiny navštěvují dopravní hřiště v Blansku.

Pozornost věnovaná výuce dopravní výchovy je na dobré úrovni.

7 Hodnocení z hlediska výsledků vyučování

Na základě hospitací v jednotlivých třídách a předmětech lze konstatovat, že obsah vědomostí, znalostí a dovedností žáků je v souladu s požadavky realizovaného vzdělávacího programu. V některých vyučovacích hodinách měli žáci málo prostoru pro uplatnění vlastní aktivity a tvořivosti, často byli ve výuce pasivní. Pracovní tempo v některých třídách bylo nižší. V jazykové oblasti se projevovaly při výuce nedostatky v používání spisovné češtiny. Žáci byli více vedeni k plnění pokynů vyučujících, nežli k samostatnosti a zodpovědnosti při práci.

V průběhu výuky byli v nižších ročnících žáci ukáznění, chovali se slušně a zdvořile. Ve vyšších ročnících se objevovaly problémy v oblasti společenského chování ze strany žáků. Učitelé přistupovali k žákům vstřícně, poskytovali jim radu i pomoc. Z hodin bylo patrné, že je kladen menší důraz na individuální rozvoj osobnosti žáků.

Výsledky vyučování ve sledovaných předmětech mají v současné době spíše podprůměrnou úroveň.

8 Výroční zpráva

Výroční zpráva o činnosti školy a výroční zpráva o hospodaření byla zpracována v souladu se zákonem ČNR č. 564/1990 Sb., ve znění zákona č. 139/1995 Sb. § 17e odst. 2, 3.

Výroční zpráva o činnosti školy je zpracována velice stručně, obsahově má nižší vypovídací hodnotu. Skutečnosti, zjištěné ČŠI, korespondují s jejím obsahem. V souladu s § 17 g citovaného zákona byla projednána na poradě pracovníků školy.

Výroční zpráva je zpracována na průměrné úrovni.

9 Hodnocení výchovného poradenství

Plán výchovného poradenství je podrobně propracován ve všech potřebných oblastech (pomoc žákům s vývojovými poruchami učení a chování, pomoc při řešení výchovných problémů na škole, profesionální orientace žáků, další vzdělávání výchovného poradce). Na škole pracují žáci v dyslektických kroužcích pod vedením dyslektických asistentů. Pořádají se besedy s odborníky na různá témata z oblasti prevence nežádoucích jevů. Evidence žáků s vývojovými poruchami učení je velmi podrobně a přehledně zpracována. Informace o těchto žácích byly výchovnou poradkyní písemně předány třídním učitelům. Zpětná vazba v podobě informací plynoucích od jednotlivých vyučujících směrem k výchovné poradkyni je průběžná a funkční. V některých vyučovacích hodinách, zvláště na prvním stupni, se projevil diferencovaný přístup k žákům s vývojovými poruchami učení.

Výchovné poradenství má spíše nadprůměrnou úroveň.

ZÁVĚRY

